

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **T., a.s.**, so sídlom v T., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. D. B., s.r.o., so sídlom v T., IČO: X., proti povinnej **T., a.s.**, so sídlom v T., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. J., s.r.o., so sídlom v T., IČO: X., **o vymoženie povinnosti strpieť výkon práv a iné**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 60 Er 95/2015 a na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 4 NcC 5/2015, rozhodol v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trenčíne

t a k t o :

Sudkyne Krajského súdu v Trenčíne JUDr. O. L., JUDr. A. B. a JUDr. I. M. **nie sú vylúčené** z prejednávania a rozhodovania veci.

O d ô v o d n e n i e

V exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 60 Er 95/2015 sa oprávnená domáha núteného splnenia povinností, ktoré povinnej vyplývajú z uznesenia Okresného súdu Trenčín zo 16. októbra 2014 č.k. 36 Cb 84/2014-84.

Podaním z 26. januára 2015 vzniesla povinná v tomto exekučnom konaní námietku zaujatosti, v ktorej zaujala názor, že všetci sudcovia, vyšší súdni úradníci a ostatní zamestnanci Okresného súdu Trenčín a Krajského súdu v Trenčíne sú v danej veci zaujatí, lebo „sú odberateľmi vody, bez ohľadu na skutočnosť, či majú zmluvu o dodávke vody uzatvorenú s oprávneným alebo niektorí už majú uzatvorenú zmluvu aj s povinnou“. Konštatovala, že ich rozhodovanie v tomto exekučnom konaní môže byť ovplyvnené uvádzanou skutočnosťou, a to či už v prospech oprávnenej alebo povinnej. Nech by rozhodoval ktorýkoľvek z nich, nebude rozhodované osobou nestrannou a nezaujatou, lebo „všetci vytvárajú pracovný kolektív a je preto prirodzené, že vždy budú stáť všetci na rovnakej strane“. Navyše, podľa informácií povinnej sú všetci sudcovia Krajského súdu v Trenčíne v príbuzenskom alebo priateľskom vzťahu k bývalým zamestnancom oprávnenej,

ktorí v súčasnosti pracujú u povinnej“. Zo všetkých týchto dôvodov povinná dospela k presvedčeniu, že ňou tvrdené okolnosti sú spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie v danej exekučnej veci.

Vzhľadom na to, že vznesená námietka zaujatosti sa týka sudcov Okresného súdu Trenčín, bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne, ako nadriadenému súdu v zmysle § 16 ods. 1 O.s.p.

O námietke zaujatosti vznesenej proti sudcom Okresného súdu Trenčín bude na Krajskom súde v Trenčíne rozhodované v konaní vedenom pod sp. zn. 4 NcC 5/2015. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Trenčíne na rok 2015 pracuje senát „4 C“ v zložení: JUDr. O. L. (predsedníčka senátu) a JUDr. A. B. a JUDr. I. M. (členky senátu). Tieto sudkyne sú „zákonné sudkyne“ v zmysle čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), lebo ide o sudkyne miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktoré majú vo veci konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) Krajskému súdu v Trenčíne posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej povinnou len vo vzťahu k sudkyniam JUDr. O. L., JUDr. A. B. a JUDr. I. M., ktoré majú v danom prípade konať a rozhodovať ako zákonné sudkyne.

Všetky tri namietané zákonné sudkyne vo svojich vyjadreniach z 13. februára 2015, resp. zo 16. februára 2015 (viď čl. 70) zhodne uviedli, že vo veci sa necítia zaujaté, nemajú právne relevantný vzťah k veci, k účastníckam konania ani k ich zástupcom. Podľa názoru sudkýň skutočnosť, že sú odberateľkami vody v Trenčianskom kraji nemá žiadny vplyv na ich nestrannosť.

1. Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti

neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: a/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania), b/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného (tak pozitívneho alebo negatívneho) vzťahu], c/ k zástupcom účastníkov konania (viď a/).

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania veci pre zaujatosť sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadšžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadšžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom tohto práva je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci a rozhodnúť o tomto návrhu (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

2. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti súdu rozlíšil ESLP vo svojom rozhodnutí *Piersack c. Belgicko*. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak, čo je však zriedkavý prípad.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti (viď tézu ESLP, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená.

Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení teórie zdania iba v prípade, keď je so zreteľom na jeho individuálne okolnosti celkom zjavné, že vzťah sudcu k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

3. Povinná v danom prípade poukazuje na to, že namietané sudkyne sú odberateľkami vody jednej z účastníčok exekučného konania (ako dodávateľky) a že teda medzi nimi existuje spotrebiteľský vzťah, ktorý môže ovplyvniť nezaujaté rozhodovanie sudkýň. Zo vznesenej námietky pritom vyplýva, že zo strany povinnej ide o procesnú reakciu na to, že oprávnená v inom ich konaní vzniesla obsahovo identickú námietku zaujatosti.

3.1. Pokiaľ povinná uvádza, že namietané sudkyne majú vzťah k predmetnej veci, najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého sama okolnosť, že sudkyne sú odberateľkami vody, nemôže byť dôvodom zakladajúcim ich vylúčenie v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Tento záver je podložený zohľadnením jednak povahy namietaného „vzťahu“ sudkýň, jednak toho, že ich „osobný záujem“ (na ktorý obsah spisu umožňuje nazerať len v teoretickej rovine) nemôže v danom prípade dosahovať intenzitu ani bezprostrednosť a priamosť relevantnú v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia.

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávánemu prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. Všeobecne sa u sudcu predpokladá a vyžaduje stupeň nadhľadu, ktorý je vyšší než v bežných spoločenských vzťahoch alebo situáciách.

Aj sudcovia denne vstupujú do rozmanitých právnych vzťahov, pričom mnohé z nich majú povahu spotrebiteľských právnych vzťahov. Je reálny predpoklad, že prevažná väčšina sudcov má účet v banke, používa mobilný telefón a internet, je pripojená na káblovú televíziu, odoberá vodu, plyn, elektrinu, niektorí sudcovia uzatvorili zmluvu o hypotekárnom úvere, zmluvu o pôžičke, prípadne leasingovú zmluvu a pod.

Ak by mala byť opodstatnená argumentácia povinnej obsiahnutá v jej námietke zaujatosti, bol by každý sudca Slovenskej republiky – bez ďalšieho – vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí v konaní, účastníčkou ktorého je niektorá banka (a je jedno či banka, v ktorej má sudca účet, alebo iná banka). V konkurenčnom prostredí trhu bankových služieb totiž procesný (ne)úspech jednej z bánk v niektorom občianskom súdnom konaní môže za istých okolností znamenať ekonomický a iný (ne)úspech inej, konkurenčnej banky. Z rovnakého dôvodu by žiadny sudca Slovenskej republiky, ktorý má a používa mobilný telefón, nemohol konať a rozhodovať v konaniach, účastníkom ktorých je niektorý z mobilných operátorov. Naznačené vysvetlenie považuje najvyšší súd za postačujúce, preto pre účely danej veci nepokračuje ďalej v tomto výpočte.

3.2. Pokiaľ povinná namieta, že sudkyne majú vzťah k účastníčke konania, ktorý je relevantný z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd pripomína, že z hľadiska tohto ustanovenia je právne významný osobný (príbuzenský, priateľský, nepriateľský) vzťah sudcu k účastníkovi konania.

Zo spisu vyplýva, že spomedzi sudcov Krajského súdu v Trenčíne sa len JUDr. I. Z., ktorá ani nie je v danom prípade zákonnou sudkyňou, vyjadrila, že sú u nej dané okolnosti vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 ods. 1 O.s.p.; iba menovaná sudkyňa potvrdila existenciu svojho osobného vzťahu k niektorým zamestnancom jednej z účastníčok konania a zároveň tiež svoj bývalý (pracovný a komerčný) vzťah k ich zamestnávateľke. Ostatní sudcovia tohto krajského súdu sa vyjadrili, že takýto vzťah nemajú.

Osobitne treba v tejto súvislosti uviesť, že aj JUDr. O. L., JUDr. A. B. a JUDr. I. M. popreli, že v ich prípade sú dané okolnosti, ktoré by mohli vzbudiť pochybnosti o ich nezaujatosti alebo neobjektívnom rozhodovaní. Vzhľadom na to, že obsah spisu nedáva žiadny dôvod ani podklad pre spochybnenie pravdivosti tohto vyjadrenia, najvyšší súd dospel k záveru, že v prípade týchto sudkýň nie sú dané okolnosti svedčiacie o tom, že majú pomer k účastníckam konania objektívne vzbudzujúci pochybnosti o ich nezaujatosti.

3.3. Pre prípad, že povinná namieta existenciu akéhosi „sprostredkovaného“ vzťahu (cez osobu JUDr. I. Z.) sudkýň JUDr. O. L., JUDr. A. B. a JUDr. I. M. k niektorej z účastníčok konania, je potrebné uviesť, že vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti sudcu (viď uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Nc 20/2007, 1 Nc 34/2012, 7 Nc 4/2012). Aj podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky samotné kolegiálne vzťahy sudcov, ak nie sú ďalšie okolnosti signalizujúce možnú nestrannosť sudcu, v zásade nie sú dôvodom na spochybnenie jeho nestrannosti, a to takej intenzity, aby boli dôvodom na jeho vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu (IV. ÚS 24/2010).

4. Najvyšší súd uzatvára, že svoje rozhodnutie založil na vzájomnej korelácii a vyvažovaní oboch relevantných hľadísk (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska) a v súlade s vyššie uvedeným výkladom dospel k záveru, že v prípade sudkýň, ktoré sú vymenované vo výroku tohto uznesenia, nemožno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to rozhodol, že tieto sudkyne nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. marca 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková